

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.569/2016/4.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Faragó Ágnes ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Pesthy Mária ügyvéd

A per tárgya:

Gyermektartásdíj megváltoztatása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szekszárdi Járásbíróság 5.P.20.797/2014/27.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szekszárdi Törvényszék 12.Pf.20.486/2015/4.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit részben hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja.

Kötelezi az alperest, hogy 60 napon belül fizessen meg a felperesnek az 1991. június 22. napján született Be. után 900.000 (kilencszázezer) forint és az 1991. június 22. napján született Ba. tekintetében 540.000 (ötszáznegyvenezer) forint tartásdíj túlfizetést.

A jogerős ítélet egyéb rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 54.000 (ötvennégyezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 216.000 (kétszáztizenhatezer) forint, az alperes pedig 144.000 (száznegyvennégyezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek elvált házastársak, házasságukból 1991. július 22-én Be. és Ba. utónevű, 1994. május 9-én R. utónevű gyermekeik születtek.
- [2] A felek 2012. december 19-én bírói egyezséget kötöttek, és a korábbi gyermektartásdíjról rendelkező egyezségüket megváltoztatva, a felperes az akkor már egyetemi tanulmányokat folytató fiúgyermekük után 2013. január 1. napjától, míg R. tekintetében egyetemi tanulmányai megkezdésének várható időpontjától, 2013. szeptember 1. napjától kezdődően havonta és gyermekenként 90.000 forint határozott összegű tartásdíj megfizetését vállalta, a gyermekek számlájára való teljesítéssel. A felek rögzítették az egyezségben, hogy a tartásdíj a gyermekeket az első diploma megszerzéséig illeti meg és a gyermekek kötelesek minden félév szeptember, illetőleg február 15. napjáig az iskolalátogatási igazolást a felperes részére eljuttatni.
- [3] A felperes 2005-ben házasságot kötött, amelyből 2006. február 6. napján G. utónevű gyermeke született. Az alperes élettársi kapcsolatban él.
- [4] Az egyetemi alapképzésben Be. első diplomáját 2014 szeptemberében, Ba. 2015 januárjában kapta meg, R. harmadéves nappali tagozatos egyetemi hallgató.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes elsődleges kereseti kérelmében Ba. és Be. után 2014. október 1. napjától, másodlagos kereseti kérelmében mindhárom gyermeket illetően 2015. február 7. napjától kezdődően kérte a tartásdíj fizetési kötelezettsége megszüntetését. A harmadlagos kereseti kérelmében 2014. október 1. napjától kezdődően a tartásdíj leszállítását kérte. Az elsődleges kereseti kérelmét illetően arra hivatkozott, hogy a fiúgyermek az egyetemi alapképzés keretében az első diplomájukat megszerezték. A másodlagos kereseti kérelmét arra alapította, hogy a gyermekek a tartásra érdemtelenek, mert a felperessel a kapcsolatot nem tartják, a harmadlagos kereseti kérelem teljesítését pedig az indokolja, hogy a gyermekeknek nincs szüksége a jelentős összegű, havi 90.000 forint tartásdíjra.
- [6] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint a gyermekek indokolt szükségletei, továbbá a felperes jövedelme változatlanul megalapozzák a gyermekenkénti havi 90.000 forint tartásdíj fizetését. Az ikrek tanulmányaikat mesterképzés keretében végzik, így első diplomájukat még nem szerezték meg. A gyermekek korábban kapcsolatot tartottak a felperessel, a kissé elhidegült viszonyukat rendezni kívánják.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperest Be., Ba. és R. után terhelő tartásdíj fizetési kötelezettségét 2015. augusztus 1.

napjától kezdődően gyermekenként havi 50.000 forintra leszállította. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest az alperes részére 50.000 forint perköltség és 129.900 forint illeték, míg az alperest 64.466 forint illeték megfizetésére kötelezte.

- [8] Ítélete indokolása szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:219. § és a 4:220. § rendelkezéseiből következően a tanulmányok folyamatos végzése esetén első diplomának a mesterképzésben megszerzett diplomát kell tekinteni.
- [9] Az érdemtelenséget illetően hangsúlyozta: bár a felperes nem hivatkozott a gyermekek részéről a vele szembeni súlyosan kifogásolható magatartás tanúsítására, azonban utalt arra, hogy 2010 karácsonyán Ba. megütötte, miután a felperes R.-nak adott egy pofont. Az elsőfokú bíróság a gyermekek meghallgatásából arra a következtetésre jutott, hogy mindhárman tisztelettudó, rendes életvitelű, jól nevelt gyermekek, akik tanulmányaikat legjobb tudásuknak megfelelően, szorgalmasan végzik. Rosszul érzik magukat abban a helyzetben, amely a felperes és családja, valamint a gyermekek között kialakult. A kapcsolat megszakadása miatt a gyermekek a tartásra nem érdemtelenek, az apai nagyszülőkkel folyamatosan kapcsolatot tartanak, a gyermekek a felnőtté válás folyamatában vannak. Az apa és a gyermekek elhidegült kapcsolatában a felperesnek nagyobb a felelőssége, gyermekeihez sokkal nagyobb nyitottsággal, mély érzelmekkel és megértéssel kell viszonyulnia.
- [10] A gyermekek szükségleteire fordított költségekre vonatkozó kimutatás szerint ugyanakkor a rendszeresen felmerülő havi kiadások túlzott mértékűek. A felsőfokú tanulmányaik folytatása és lakhatásuk biztosítása érdekében az apai nagyszülők a felperes támogatásával a három nagykorú gyermeknek lakást vásároltak. Kétségtelen, hogy a felperes jövedelme folytán a havi gyermekenkénti 90.000 forint tartásdíj megfizetésére képes, a tartás azonban nem irányulhat luxus kiadások fedezésére, ezért a gyermekenkénti havi 50.000 forint tartásdíj a gyermekek szükségleteinek kielégítésére elegendő.
- [11] A felek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a felperes tartásdíj fizetési kötelezettségét Be. után 2014. szeptember 30. napjával, Ba.-t illetően 2015. január 31. napjával megszüntette és ennek megfelelően módosította a felperes munkáltatójához intézett felhívást. A felperes által fizetendő illetéket 64.760 forintra leszállította, az alperest terhelő elsőfokú eljárási illetéket 129.900 forintra felemelte. A felperest 95.800 forint, az alperest 192.200 forint fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte, míg a felperest 75.000 forint együttes első- és másodfokú perköltségben marasztalta.
- [12] A másodfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelmet megalapozottnak tekintette. Az egyezségben meghatározott feltételek és a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXIX. törvény vonatkozó

rendelkezéseire hivatkozással jelentőséget tulajdonított az alperes 2015. július 9-i perbeli nyilatkozatának. Eszerint a felperes már az egyezség megkötése előtt jelezte, hogy a mesterképzésen nem fogja támogatni a gyermekek tanulmányait. A felek a felperes kijelentése után, 2012 decemberében kötötték meg a perbeli egyezséget és ebben a felperes tartásdíj fizetési kötelezettségének végső időpontját a gyermekek első diplomájának megszerzéséig határozták meg. Az alperes, tehát a felperesi álláspont ismeretében nem lehetett abban a feltevésben, hogy az első diploma alatt a felperes a mesterképzésen elérhető diplomát értené. Erre tekintettel a felperes tartásdíj fizetési kötelezettsége a fiúgyermekek után az alapképzés befejezését követően, a diploma megszerzésének időpontjától megszűnt. A másodfokú bíróság az ezután kifizetett tartásdíjak visszatérítéséről nem rendelkezett, mivel Be. és Ba. folyamatosan végzik felsőfokú tanulmányaikat mesterszakon, így a tartásdíj fizetési kötelezettségre vonatkozó jogszabály által megkívánt feltételek a tartásdíj megszűnésének időpontját követően is fennállnak. A felperes ezért alappal nem hivatkozhat arra, hogy a tartásdíjat a két gyermeke felélni nem tudta, a felperes a gyermekek szükségleteinek és kiadásainak ismeretében vállalta az egyezségben a havi 90.000 forint tartásdíj megfizetését.

- [13] A másodfokú bíróság kizárólag Réka vonatkozásában vizsgálta a tartásra érdemteleniséget, a Ptk. 4:220. § (3) bekezdés a) pontjában és a (4) bekezdésben foglalt törvényi feltételek fennállását. Hangsúlyozta, hogy a nagykorú gyermektől elvárható az erkölcsi felfogással összhangban álló magatartás tanúsítása, a tartásra kötelezett szülőjével a kapcsolat fenntartása. A 2010 karácsonyán történtek idején R. még csak 16 éves volt, addig a felperessel fenntartott szeretetteljes kapcsolata azért romlott meg, mert az alperes védelme érdekében R. által szóvá tettekre a felperes pofonnal reagált. Ezért a másodfokú bíróság megállapította, hogy a szülő gyermek kapcsolat megromlásának oka nem a gyermek személyében, hanem a felperes meg nem engedhető tettelegességében keresendő. A gyermek ezt követően elzárkózott a kapcsolattartástól, amely mint passzív magatartás elmarasztaló megítélés alá eshet, de nem tekinthető olyan súlyúnak, amely az érdemteleniség jogkövetkezményét vonja maga után.
- [14] A harmadlagos kereseti kérelmet illetően a másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával, mivel nem változtak meg azok a feltételek, amelyek mellett a felek az egyezséget megkötötték. Az a körülmény, hogy a felperes szerint a gyermekeknek nincs szüksége az általa vállalt összegre már az egyezség megkötése idején is ismert volt, az erre vonatkozó utólagos hivatkozás ezért nem teszi indokolttá az általa vállalt tartás leszállítását.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalát úgy kérte, hogy a Kúria kötelezze az alperest a felperes tartásdíj fizetési kötelezettsége megszűnése után teljesített tartásdíjak, Be.-t illetően 1.350.000 forint, Ba. tekintetében 990.000 forint visszafizetésére, elsődlegesen túlfizetés, másodlagosan érdemtelenség címén. Továbbá 2015. február 7. napjától kezdődően szüntesse meg R. után a tartásdíj fizetési kötelezettségét és kötelezze az alperest 1.260.000 forint túlfizetése visszatérítésére, valamint a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerülő képviseleti költségeinek megfizetésére. Jogszabálysértésként a Ptk. 4:220. § (4) bekezdésére, a Pp. 2. § (1) bekezdésére és a Pp. 206. §-ra hivatkozott.
- [16] A felülvizsgálati kérelem részletes indokai szerint Be. és Ba. tekintetében a tartásdíj túlfizetése az elsőfokú eljárás elhúzódásának, a perek ésszerű időn belüli befejezésére vonatkozó követelmény megsértésének, továbbá a jogszabálysértő elsőfokú ítélet meghozatalának következménye.
- [17] A másodfokú bíróság jogszabálysértéssel mellőzte az alperes kötelezését Be. és Ba. tekintetében a túlfizetett gyermektartásdíjak visszafizetésére. Erre nem ad alapot, hogy tanulmányaikat a mesterképzés keretében folyamatosan végzik, a túlfizetés független a gyermekek szükségleteitől is, az alperes ennek visszafizetésre azért köteles, mert gyermekek első diplomájának megszerzésévek a felperes tartásdíj fizetési kötelezettség megszűnt. A tartásdíj megélhetési célokra történő felhasználására bizonyítás nem folyt, a másodfokú bíróság indokolatlanul mellőzte a gyermekek számláját kezelő pénzügyintézet megkeresését.
- [18] A gyermekek kiadásairól készült kimutatásból kitűnően nagykorú gyermekei luxus kiadásokat is alapszükségletnek tekintenek, egy átlagos négytagú család jövedelmét költik el önmagukra, a felperes túlfizetése nem minősíthető a megélhetésre felhasznált tartásdíjnak. Ennek során értékelni kell azt is, hogy a felperes szüleivel közösen egy 24.000.000 forint értékű lakást vásárolt a gyermekeknek, így a gyermekek lakhatásával kapcsolatban költségek nem merülnek fel. A gyermekek készpénzvagyonnal is rendelkeznek, a per alatt az apai nagyszülőktől személyenként 2.000.000 forint ajándékban részesültek, amely kellő fedezetet nyújt a túlfizetett tartásdíj visszafizetésére. Be. egyetemi tanulmányai mellett munkát is vállalt.
- [19] A felperes sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok az érdemtelenség körében mellőzték a felperes által felajánlott bizonyítás teljesítését, házastársa tanúkenti kihallgatását.
- [20] A gyermekek kialakulatlan személyisége nem lehet indok arra, hogy magatartásuk a felperessel, házastársával és kiskorú féltestvérükkel szemben megváltozzon és ezen annak ellenére se változtassanak, hogy a felperes telefonon, sms-ben, levélben,

minden módon megkísérelte a gyermekekkel való kapcsolattartását. Nagykorú gyermekei az apai kapcsolattartástól az elsőfokú ítélet meghozatala után is elzárkóztak, ezért nyilvánvaló, hogy nyilatkozatuk nem volt őszinte, annak célja legfeljebb a felperes tartásdíj fizetési kötelezettségének fenntartása volt.

- [21] A felperes R.-t illetően nyomatékosan kifogásolta azt a megállapítást, hogy a gyermekével való kapcsolatának megromlásának oka az ő meg nem engedhető tettelegességére vezethető vissza. Gyermekeit soha nem bántalmazta, R. 2010 karácsonyi magatartása vezetett ahhoz, hogy lányának egy pofont adott. A felperes azonban önkritikát gyakorolt és mindent megtett annak érdekében, hogy kapcsolatát a gyermekkel rendezze. Önmagában egy pofon a szülő és a gyermek kapcsolatában ilyen törést nem idézhet elő. A polgári jogi jogszabályok alapján a 16. életévét betöltött gyermek már érett és döntésképes, rendelkeznie kell a megbocsátás képességével. R.-nak fel kellett volna mérnie azt is, hogy az ő magatartása vezetett a felperes tettelegességre.
- [22] R. a legalapvetőbb társadalmi elvárásokat sem tartja be a felperessel szemben, ha találkoznak nem köszön, fejét elfordítja, az sms-ekre nem válaszol, nem értékeli a pénzbeli tartást, a facebookon apjaként az alperes élettársát tüntette fel, iskolalátogatási igazolást nem küld, tanulmányairól édesapját nem tájékoztatja, de a felperestől a tartásdíjra igényt tart. A másodfokú bíróság ezért kirívóan okszerűtlenül vonta le azt a következtetést, hogy a gyermek passzív, a felperest elutasító magatartása nem olyan súlyú, amely az érdemtelen jogkövetkezményét vonja maga után. Nem értékelte, hogy az inkriminált esemény a jogerős ítélet meghozatalát megelőző öt évvel korábban történt. A másodfokú bíróság döntése azt sugallja, hogy a szülő meg nem gondolt, vagy a gyermek által kiprovokált cselekményének sincs megbocsátási ideje. A jogerős ítélet a gyermeket mentesíti a megbocsátás kötelezettsége alól, elzárja az erkölcsi fejlődéstől, hiszen a gyermek belátása szerinti ideig büntetheti a szülőjét.
- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperes keresetlevelét 2014. október 15-én nyújtotta be, az elsőfokú bíróság ítéletét 2015. július 8-án hirdette ki, a másodfokú bíróság pedig a 2015. december 8. napján tartott tárgyaláson hozott ítéletet, ezért fel sem merülhet az eljárás elhúzódása.
- [24] A felperes házastársának tanúvallomásától nem várható olyan bizonyíték, amely alátámasztaná a gyermekek érdemtelenességét. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kellő indokát adta a bizonyítási indítvány elutasításának, a perben feltárt adatokból a tényállás megállapítható volt.
- [25] Be. gyakornokként dolgozott 2015 májusától, munkadíját az egyetemi önköltséges képzés finanszírozására fordította.
- [26] R.-t illetően a felperes alapvetően tévesen hivatkozik a Ptk.-nak a 16. életévét betöltött gyermekre vonatkozó szabályaira, mert az

érdemtelenység kizárólag a nagykorú gyermek tekintetében merülhet fel. A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a szülő-gyermek kapcsolat megromlása a felperes magatartásának következménye.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [27] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálattal érintett körben vizsgálta felül.
- [28] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.
- [29] A felperes tévesen hivatkozott az eljárás elhúzódására, a per ésszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő jogának megsértésére. A jogvita összetettségét, bonyolultságát, a felek perbeli magatartását, a bizonyítási eljárást, továbbá a kétfokú bírói fórum igénybe vételét is értékelve, a jogerős ítélet meghozatalára – az időszerűség követelményével összhangban – a kereset benyújtásától számított, alig több mint egy év elteltével került sor.
- [30] Az anyagi jogi szabálysértéseket illetően a Kúria elsődlegesen a Ptk. 4:204. §-ra utal, amely általános jelleggel kimondja, hogy a tartásdíj elsősorban közös egyetértéssel állapítható meg. A tartást igénylő és a tartásra kötelezett a tartás mértékére és módjára vonatkozó megállapodással a törvényen alapuló ingyenes családjogi tartást, az adott esetben a felsőfokú tanulmányokat folytató nagykorú gyermekek tartását rendezhetik. A Ptk. a tartásdíj megállapításánál a szülők megállapodását, jogi természetének lényegét tekintve, szerződését tekinti elsődlegesnek. Nincs akadálya olyan tartalmú megállapodás megkötésének, mely szerint a továbbtanuló nagykorú gyermek tartásra jogosultsága a Ptk. 4:220. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően, tehát nem az alapképzésre épülő mesterképzés befejezésével, hanem az alapképzés keretében az első diploma megszerzésével megszűnik.
- [31] A felülvizsgálati eljárásban már nem volt vitás, hogy a felek megállapodása alapján a felsőfokú tanulmányokat folytató nagykorú gyermekei után a felperest a tartásdíj fizetési kötelezettség az alapképzés befejezését követő első diploma megszerzéséig terhelte. A felperes tartási kötelezettsége Bence vonatkozásában 2014. szeptember 30. napjával, Balázst illetően pedig 2015. január 31. napjával megszűnt. A Kúriának ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a 2014. október 1. napjától, illetőleg a 2015. február 1. napjától 2015. december végéig Be. után teljesített 1.350.000 forint és Ba. után kifizetett 900.000 forint túlfizetés megtérítésére az alperes kötelezhető-e vagy sem.
- [32] A jogvita elbírálásánál abból kell kiindulni, hogy a felsőfokú tanulmányokat folytató nagykorú Be. és Ba. tartásra jogosultsága a feleknek a bíróságot is kötő megállapodása alapján megszűnt. Az alperes javára ezért nem értékelhető, hogy a szülőt terhelő törvényes tartási kötelezettség szabályai, a Ptk. 4:220. § (1) és (2) bekezdése szerint a nagykorú gyermekek rászorultsága az

életpályára való felkészülés indokoltságából következik, a kötelezett tartási kötelezettsége az egymásra épülő alap- és mesterképzés befejezésével szűnik meg. Nem releváns az sem, hogy a gyermekek egyetemi tanulmányaikat a mesterképzés keretében folyamatosan végzik.

- [33] Kétségtelen, hogy az életfenntartás céljára adott és felhasznált tartásdíjat - sajátos rendeltetésére tekintettel - a Ptk. védelemben részesíti, ezért tartozatlan fizetésnek nem tekinthető, a Ptk. 6:581. §-a szerint jogalap nélküli gazdagodás jogcímén sem követelhető vissza. Az 1959-es Ptk.-val egyező szabályozás jogpolitikai indoka az, hogy ne kerüljenek súlyos helyzetbe azok, akik létfenntartásuk érdekében juttatásra szorulnak. A túlfizetett tartásdíj ugyan jogalap nélkülivé válik, de nem követelhető vissza, ha a kapott célra ténylegesen felhasználásra került.
- [34] Az életfenntartás költségeit illetően a bírói gyakorlat évtizedek óta követi azt az elvet, hogy a szükséges tartás nem azonosítható a szűkös tartással (BH 1981.230.), tehát nem lehet megszorító módon értelmezni és a létminimummal azonosítani. Ezzel összhangban a tartás mértékének meghatározására vonatkozó, a Ptk. 4:205. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint a tartásdíjnak a jogosult indokolt szükségleteit és ennek keretében megélhetésének - lakhatás, élelmezés, ruházkodás - költségeit, továbbá Be. és Ba. tekintetében az egyetemi tanulmányok folytatásával felmerülő ésszerű kiadásokat kell átlagos megélhetési színvonalon fedeznie.
- [35] A perbeli esetben nem fogadható el az alperes védekezése, hogy a jelentős összegű tartásdíj a fiúgyermekek létfenntartási költségeire felhasználásra került. Egyrészt nem vitatható, hogy a gyermekek alapvető szükségletei közül a fővárosban, illetve a G.-n folytatott egyetemi mesterképzés alatt lakhatásukkal kapcsolatban jelentős költség nem merül fel, hiszen a felperes és az apai nagyszülők ingatlan ajándékozása folytán nem kényszerülnek lakásbérlet, vagy albérlet igénybe vételére. Emellett az elsőfokú eljárás folyamatban léte alatt az apai nagyszülők unokáikat, személyenként 2.000.000 forint összegű pénzajándékban is részesítették. A peradatokból azonban nem állapítható meg, hogy a gyermekek egyéb megélhetési költségeiket milyen forrásból fedezték: a felperes által folyósított tartásdíjból vagy saját vagyonukból, esetleg mindkét jogcímen rendelkezésükre álló pénzeszközökből. Nincs tehát kétségtelen bizonyíték arra, hogy a felperes tartási kötelezettségének megszűnése után folyósított juttatás teljes egészében, vagy akár csak részében felhasználásra került a fiúgyermekek létfenntartására. Az első diploma megszerzésétől folyósított tartásdíjak így már nem tekinthetők olyan, az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált juttatásnak, amelynek a Ptk. 6:579. § (1) bekezdése szerinti visszakövetelését a Ptk. 6:581. §-a kizárja, különös tekintettel arra, hogy az alperes és nagykorú gyermekei bizonyítottan tudtak arról, hogy az alapképzés (az első diploma) megszerzését követően a felperessel szembeni tartási igény megszűnt.

- [36] A felperest gyermekenként havi 90.000 forint tartásdíj fizetési kötelezettség terhelte. A Pp. 270. § (2) bekezdéséből következően a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, ami azonban olyan kérdésben támadható, amely a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 1995.163.). A Pp. 274. § (4) bekezdése pedig ezzel összhangban úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem alkalmazhatók a Pp. 247. §-ában foglalt, a kereset kiterjesztésére vonatkozó szabályok.
- [37] A felperes fellebbezésében 2014. október 1. napjától 2015 júliusáig kérte a három gyermek után túlfizetett összesen 2.700.000 forint, gyermekenként 900.000 forint elszámolását. A felperes a felülvizsgálati kérelmében keresetét kiterjesztve, a jogerős ítélet meghozataláig teljesített tartásdíjjal kapcsolatos követelést, Be. után 2014. október 1. napjától 2015. december végéig összesen 1.350.000 forint, míg Ba.-t illetően 2015. február 1. napjától 2015. december végéig 990.000 forint túlfizetést érvényesített.
- [38] A Kúria az ismertetett törvényi tilalom folytán az alperest Be. vonatkozásában 2014. október 1. napjától 2015. július végéig 900.000 (10 hó x 90.000) forint, Ba. tekintetében 2015. február 1. napjától 2015. július végéig 540.000 (6 hó x 90.000) túlfizetés visszatérítésére kötelezte az alperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 217. § (2) bekezdése alapján megállapított, a Kúria ítéletének meghozatalától számított méltányos teljesítési határidő alatt.
- [39] A felperes a túlfizetett tartásdíj visszatérítésére eshetőleges kérelmet terjesztett elő és az elsődleges kérelme eredményre vezetett, ezért szükségtelenné vált a másodlagos kérelem jogalapjának, a fiúgyermekek tartásra érdemteleniségének vizsgálata. R. tartásra érdemteleniségét illetően pedig a felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [40] A Ptk. 4:220. § (1) bekezdése kimondja, hogy a továbbtanuló nagykorú, munkaképes gyermek jogosult a tartásra, ha szükséges tanulmányai indokolt időn belüli folytatása érdekében arra rászorul. A gyermeknek a szülőt a továbbtanulási szándékáról késedelem nélkül tájékoztatnia kell. A (3) bekezdés a) pontja szerint a szülő nem köteles nagykorú, továbbtanuló gyermekét eltartani, ha a gyermek a tartásra érdemtelen. Ennek a (4) bekezdésben foglalt nevesített esete, amikor a nagykorú gyermek a tartásra kötelezettel kellő indok nélkül nem tart kapcsolatot.
- [41] Az 1/2014. PJE határozat V.1.b) pontjában foglaltak szerint a Kúria a tanulmányait folytató nagykorú gyermek tartásáról szóló XXIX. PED-t a Ptk.-ba beépültnek tekintette, ezért az érdemtelenység, ezen belül a törvényben nevesített érdemteleniségi ok megítélésénél változatlanul irányadók az elvi döntés indokolásában foglalt, a törvényi rendelkezés magyarázatának, kiegészítésének tekinthető jogi okfejtések, érvek, elvi megállapítások. Ennek megfelelően a nagykorú, felsőfokú tanulmányokat folytató gyermekkel szemben - az általános erkölcsi felfogással összhangban - fokozottan érvényesül az a követelmény, hogy szülőjével szemben ne csak követelést

támasszon, hanem a tartás alapjául szolgáló családi kapcsolatnak megfelelő magatartást tanúsítson. Nagykörűként ugyanis már képes magatartása helyes vagy helytelen voltának felismerésére és a jogkövetkezmények kellő értékelésére.

- [42] Az elvi döntés indokolásában kifejtett szempontok és a következetes bírói gyakorlat alapján az érdemtelenység vizsgálata kizárólag a gyermeknek a nagykörűsége elérésétől tanúsított magatartására terjedhet ki. A bíróságnak azonban fel kell tárnia a családi viszonyrendszereket és azokat a körülményeket, amelyek a szülő és a gyermek kapcsolatának megromlásához vezettek.
- [43] A bizonyítási kötelezettség általános szabálya, a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében az érdemtelenység alapjául szolgáló magatartás bizonyítása a felperes kötelezettsége, míg a jogosultat, az adott esetben az alperest annak bizonyítása terheli, hogy e magatartást a tartásra kötelezett felróható magatartása váltotta ki. Nyilvánvaló, hogy a tartásra kötelezett felróható közreható magatartása kizárja a nagykörű gyermek tartásra érdemtelenységének megállapítását.
- [44] Kétségtelen, hogy a Ptk. 4:220. § (4) bekezdésében foglalt érdemtelenégi ok egyik törvényi tényállási eleme - a nagykörű gyermek jogsértő, az érdemtelenység megállapítására alapot adó magatartása (mulasztása) - megvalósult. A gyermek a 2010 karácsonyi eseményektől, tehát már kiskorúsága idején, 16. éves korától nem tartotta a felperessel a kapcsolatot és passzív magatartásán nagykörűvé válása után sem változtatott. A felülvizsgálati kérelemben foglalt érveléssel szemben az a tény, hogy R. még az elsőfokú ítélet meghozatala után sem kezdeményezte a kapcsolat felvételét - az adott esetben nem tekinthető a kereset teljesítésére alapot adható magatartásoknak. A felperes keresetét 2014 szeptemberében terjesztette elő, a perindítás, az első- és a másodfokú bírósági eljárás lefolytatása nyilvánvalóan nem alkalmas helyzet a kapcsolat rendezésére, felépítésére, hiszen a per tárgya a nappali tagozaton eredményes elsőfokú tanulmányokat folytató három testvér tartásának megszüntetése, melynek indokaként édesapjuk - többek között - a tartásra érdemtelenységüket kívánta bizonyítani.
- [45] Az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásával, a bizonyítékok és a perben feltárt adatok okszerű mérlegelésével vonták le egyező következtetésüket, hogy R. tartásra érdemtelenisége nem volt megállapítható. A felperes nem bizonyította, hogy lánya vele szemben a tartásra érdemteleniséget eredményező felróható magatartást tanúsított.
- [46] A felperes nem vonta kétségbe R. tanúvallomását, miszerint szülei életközösségének fennállása alatt sem alakult ki a felperessel szoros, meghitt kapcsolata, amely felperes második házasságkötését követően fokozatosan tovább lazult. A felperes - R. meghívásai ellenére - nem vett részt a gyermek életét jelentősen érintő és általa is fontosnak tekintett eseményeken, a konfirmáción, a zenei tanulmányokkal kapcsolatos fellépéseken. A felperesnek a gyermekkel szembeni közönyössége miatt a serdülő korú, majd a

felnőtt korhoz közeledő gyermek nem kapta meg édesapjától az általa igényelt érdeklődést, támogatást, valamint segítséget. Ennek nyilvánvaló következményeként érzelmileg fokozatosan, egyre erősebben eltávolodott a felperestől és ilyen helyzetben érte a felperes 2010 karácsonyi egyszeri tettlegessége. Ezek a körülmények együttesen vezettek a felperes és R. közötti kapcsolat hiányához, ami nem a gyermek, hanem a jogerős ítélet helyes megállapítása szerint a felperes magatartásának következménye. Mindez pedig kizárja annak megállapítását, hogy a tanulmányait folytató nagykorú gyermek megfelelő indok nélkül, azaz felróható magatartással nem tart kapcsolatot a tartására kötelezett szülőjével. Ennek jogkövetkezménye, az eljáró bíróságok álláspontjával egyezően, csak a Ptk. 4:220. § (4) bekezdésére alapított kereset elutasítása lehet.

- [47] A jogerős ítéletből kitűnően a másodfokú bíróság a felperest együttes első- és másodfokú perköltségben marasztalta. A felperes a felülvizsgálati kérelmében kizárólag a másodfokú eljárásban az ügyvédi képviseléssel felmerülő költségei megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A Pp. 3. § (1) és (2) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a jogvitát erre irányuló kérelem alapján bírálja el, amely kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Az alapelvi szabályozással összhangban a Pp. 272. § (2) bekezdésének a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeiről szóló rendelkezése előírja, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek meg kell jelölnie, hogy milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja. A felperes a másodfokú perköltséget illetően azösszegezésre is kiterjedő határozott felülvizsgálati kérelmet nem terjesztett elő, ezért ezen hivatkozása érdemben nem vizsgálható [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 5. pontja].
- [48] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a jogerős ítélet egyéb, a jogszabályoknak megfelelő rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [49] A Kúria ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.
- [50] A felülvizsgálat perértéke 3.600.000 forint (1.350.000 + 990.000 + 1.260.000 forint), így az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illeték 360.000 forint.
- [51] A felperes felülvizsgálati kérelme 1.440.000 forint perérték tekintetében eredményre vezetett, a felülvizsgálat eredményességének - eredménytelenségének aránya 40-60 %. A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése, az Itv. 74. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM

rendelet 13. § (2) bekezdése alapján ilyen arányban kötelezte a feleket a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére. A felperes köteles továbbá 2.160.000 forint perérték alapul vételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint meghatározott felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

, 2016. november 8.

. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő